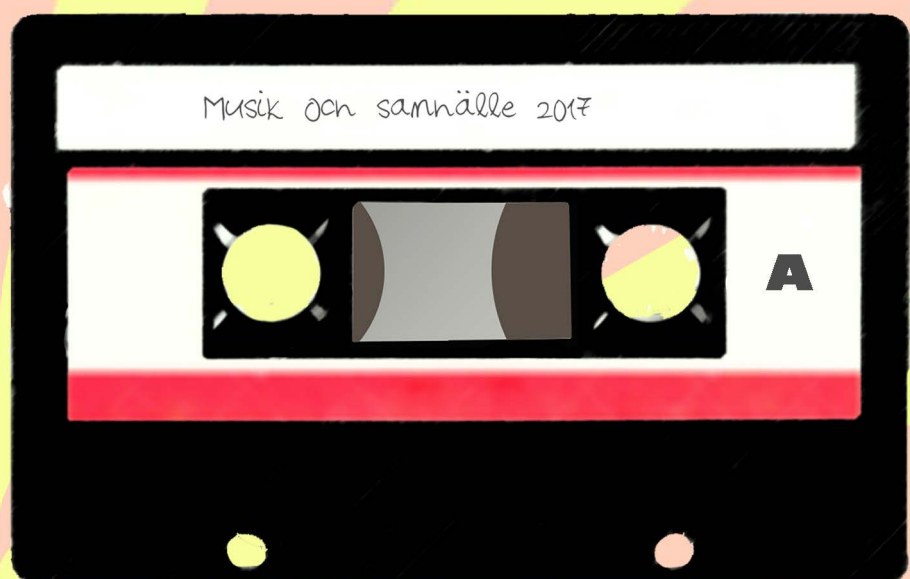

ELEKTRONISK TIDSKRIFT
FÖR KONFERENSEN
MUSIK & SAMHÄLLE

M&S
STE

NR. 3 : 2017

M&STE: elektronisk tidskrift för konferensen Musik & samhälle Nr 3, 2017

ISSN: 2002-4622

Redaktion: Mikael Askander och Johan A. Lundin

Kontakt: Mikael.Askander@kultur.lu.se och Johan.Lundin@mah.se

Hemsida: <http://www.kultur.lu.se/forskning/konferenser/musik-och-samhalle-v-musik-och-politik/>

Omslag: Julius Lundin

”Musik & samhälle” finns också på Facebook:

<https://www.facebook.com/Musik-och-samh%C3%A4lle-1529924297269488/?fref=ts>

Konferensen Musik och samhälle är ett samarbete mellan ABF och Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper.

Innehåll

Mikael Askander och Johan A. Lundin: Redaktörerna har ordet	3
Anna Gavanas: Mellan människa och maskin i den elektroniska dansmusikens historia - Hur den beatsynkade discon förändrade ALLT när den kom till Stockholm	4
Camilla Jonasson: De osynliga elektroniska musikskaparna - Elektricitet, musik och genus	13
Emeli Ek, Annelie Johansson och Magnus Pejler: Jämställdhet i det moderna musikalivet - Paneldebatt i skriftlig form med Nätverket 50/50	21
Författarpresentationer	32

Jämställdhet i det moderna musikklivet

- Paneldebatt i skriftlig form med Nätverket 50/50

Av Emeli Ek, Annelie Johansson och Magnus Pejler

Inledning

Nätverket 50/50 är ett växande nationellt nätverk som finns för att skapa balans på Sveriges scener för populärmusik – där en musiker är en musiker! Nätverket 50/50 är en opinionsbildande och kunskapsspridande plattform där de egna medlemmarna utgör den primära målgruppen. Idag består nätverket av tolv medlemsorganisationer varav två tredjedelar utgörs av olika studieförbund. Den resterande tredjedelen består av intresseorganisationer och ideella nätverk med samlad kunskap inom bland annat kulturarrangemang för unga, normkritiska utbildningar samt indiebolagsbranschen i Sverige. Förra året firade Nätverket 50/50 tio år av ihärdigt arbete för en mer jämställd musikscen. Jubileumsfirandet ägde rum på Stadsmuseet i Göteborg och tog sig uttryck i såväl spännande panelsamtal, som sprudlande livemusik och en jättestor tårta som delades av både besökare och företrädare i och kring nätverket.¹

Nedan följer en debatt som inspirerats av den paneldebatt som Nätverket 50/50 höll under 2016 års upplaga av konferensen Musik & Samhälle. De tre paneldeltagarna representerar debatten som redan ägt rum, men driver den här istället i skriftlig form. Debatten tar sitt avstamp i frågor som rör musikklivet, jämställdhetsfrågor och strukturer utifrån olika infallsvinklar.

I texten använder vi benämningen "icke-man" eller "icke-män" när vi hänvisar till personer eller grupper som definierar sig (eller som vi definierar) som kvinna, icke-binär, gender fluid, tjej, transperson och/eller tant. Detta beror på att vi inte har utrymme att skriva ut samtliga benämningar löpande i texten. Vi hoppas att det ska göra det enkelt att hänga med i läsningen.

Diskussion

1. Varför tror ni att instrument är så hårt kopplat till kön? Fortfarande kan vi se dessa tendenser inom till exempel kulturskola, grundskola och studieförbund.

Emeli: Förebilder!

Annelie: Jag instämmer i att det handlar om förebilder, samt eftersläpande brister i marknadsföringsmaterial så som bilder, flyers, utskick och annan annonsering som ska fånga personers uppmärksamhet. Om vi skulle pryda ett informationsutskick eller en annons endast med personer vi definierar som till exempel killar – då kan vi

¹ Läs mer om Nätverket 50/50 på <http://natverket5050.se/> och <https://www.facebook.com/natverket5050/>

räkna med att fler killar och inte "alla" söker sig till denna aktivitet. Vi behöver visa på det som önskas; mångfald och en bredare representation.

Emeli: Här är statistik från Kulturskolerådet 2015 - Deltagande i ämneskurser i procent: | Ämne: Musik | Flickor: 60 % | Pojkar: 40 % ([Kulturskolerådet 2015](#)). Dessa siffror innefattar ju alla instrument och alla genrer, men jag är ändå väldigt nyfiken på vad som händer längs vägen från kulturskolan till musikbranschen.

Magnus: Det handlar definitivt om förebilder. Jag kanske är en aning naiv, men jag tycker mig se en förändring här, i alla fall gällande studieförbundens musikverksamhet. Idag handlar det nog mer om vilken genre en väljer att verka inom, och den enda som är mer eller mindre "stängd" för icke-män är hårdrock och metal. Där hittar vi fortfarande killarna bakom gitarrer, trummor och basar. De enda positioner som är "öppna" för alla är sång och keyboard.

Emeli: Rent historiskt sett var inte kunskap något för kvinnor, därigenom inte heller kunskap inom musik eller att spela instrument. Det började sedan luckras upp inom den klassiska musiken, men det fanns fortfarande många "villkor" som en kvinna skulle uppfylla, särskilt regler för vad en kvinna INTE skulle utöva eller spela. Det ansågs inte korrekt för en kvinna att vara professionell musiker, men att spela piano hemma på kammaren när en hade gäster på besök, var okej. Något att visa upp hemma, lite som ett objekt.

2. Kan föregående fråga handla om att "bevara makt"? Handlar det om att behålla någon slags "mystik" kring det här med att förstärkta instrument, tekniska kopplingar eller ljudtekniska färdigheter är något som inte "alla kan" lära sig? Hur förskjuter vi makten till att bredda denna ingång?

Emeli: Ur ett historiskt perspektiv tänker jag att det definitivt har att göra med att "bevara makt"; att elektroniska och/eller tekniska prylar för kvinnor av någon anledning skulle vara enkla och lättmanövrerade. Camilla Johansson, doktorand i musikpedagogik vid Musikhögskolan i Malmö, pratade på förra årets Musik & Samhälle-konferens om att teknologi som finns i hemmet och som tillhör vardagslivet, traditionellt och historiskt sett har förknippats med kvinnor - vilket har gett just denna form av teknologi lägre status. Teknik som inte ingår i våra vardagliga rutiner förknippas fortfarande med teknologisk skicklighet och maskulinitet. Exempelvis har en förstärkare eller ett mixerbord många rattar och knappar, men de tekniska prylar som kvinnor "utsattes" för förr i tiden var av det enklare slaget och då är steget rätt långt till en förstärkare eller ett mixerbord. Ett exempel på att förskjuta makten är att bilda icke-män i olika tekniska prylar, som förstärkare och mixerbord.

Annelie: Att ha privilegier och ingångar som inte "alla" har, ger makt. Ett sätt att bevara makten är att inte dela med sig av den till fler - således kan "mystiken" bevaras kring vissa specifika ämnen eller nischade ingångar. Antingen så ligger den här typen av maktbevarande beteenden kvar bakom föreställningar om vem som får syssla med vad, eller så finns det trots allt en ökad öppenhet idag - en inställning som

faktiskt inte alls rimmar väl med de traditioner och bevarade strukturer som hängt sig kvar. Ibland känner jag det som om att tanken finns kvar, det vill säga idén om hur strukturerna ser ut, men att det faktiskt rört på sig och skett en positiv utveckling i praktiken! Med det sagt, är det också viktigt att påpeka att det fortfarande är långt kvar att vandra på denna väg.

Magnus: Jag tycker att förebilder och utbildning är de viktigaste faktorerna. Maktbevarandet är troligen till största delen omedvetet, men inte desto mindre verkligt. Om vi jämför med samhället i stort, är teknisk utrustning generellt sett manligt eller kvinnligt kodad. Den kvinnligt kodade utrustningen förväntas alla klara av. En tvättmaskin och en borrar maskin är två ganska enkla apparater som ändå kräver vissa kunskaper för att kunna användas korrekt. Alla förväntas kunna tvätta kläder även om sysslan är klassiskt kvinnlig, men icke-män förväntas inte kunna använda en borrar maskin och de anses vara duktiga om de kan använda en sådan.

3. Det är fortfarande ganska snäva ramar kring synen på icke-mäns roll inom musiksammanhang. Varför tror ni att det är så?

Annelie: Jag tänker på sexualisering och objektifiering som två viktiga punkter i de snäva ramarna kring synen på vad och hur en musiker faktiskt är, eller ska vara. Fortfarande ser vi icke-män porträtteras utefter kroppsideal eller andra objektifierande måttstockar. Detta har ju ingenting med musiken att göra, men ändå måste det allt som oftast hakas i en eller flera sexualiserande faktorer. På samma gång polariseras synen på könen, och gör att den mer aktiva rollen tilldelas män. Till exempel kan män i princip klä sig hur som helst utan att det (särskilt ofta) kommenteras. Det fokuseras mer på faktorer som hur de låter, vad de kan tänkas utföra eller hur de kommer till uttryck.

Magnus: Jag håller med om att sexualisering och objektifiering är viktiga faktorer i detta. Män bedöms oftare efter prestation och icke-män oftare efter utseende, även om det såklart finns tydliga exempel på sexualisering och objektifiering även av män. Där kan vi som exempel ta den typiska popidolen, där utseendet i stort sett alltid är viktigare än den musikaliska kvaliteten. Den manliga popidolen är ju också ett typexempel på ett sammanhang där mannen är utförare och skapande, och målgruppen är tonårstjejer. För att luckra upp och förändra detta tror jag att den viktigaste faktorn återigen är bra förebilder, samt att försöka påverka media och musikbransch till att lyfta fram musiker och artister på samma sätt oavsett genus!

Emeli: Även om en manlig popidol objektifieras, är mannen i detta fallet fortfarande aktiv och tonårstjejerna passiva. Jag tror att graden av objektifiering eller snävheten på ramarna är kopplat till olika genrer. Vissa genrer upplever jag som mer tillåtande, öppna och mindre intresserade av ramar och objektifiering – en del genrer handlar nästan bara om detta, medan andra genrer tar aktivt motstånd. Jag kopplar även detta till historien då det ansetts vara okej att kvinnan spelade hemma, som något att ”visa upp” och att titta på. Historiskt sett har samhället utgått från mannens perspektiv, och därmed även mannens ”öga” som har haft ensamrätt på att tycka till

om saker och ting – vilket på något vis har lett till att objektifiera kvinnor. Hur kan det ha blivit så, denna objektifiering?

4. Det finns förlegade föreställningar om att icke-män inte vill, vågar eller på något sätt kan ta sig an att söka sig till de musikrelaterade miljöer där de traditionellt sett inte brukar befinna sig. Vad ligger bakom denna föreställning? Är det rädslor för förändring och att nya perspektiv ska komma fram? Blir det en maktförskjutning från männens dominans till att istället representera alla?

Emeli: Generellt sett kan såklart förändring vara skrämmande! Särskilt om en inte förstår, har insikt i, bara får höra eller se halva anledningen till varför en förändring behövs eller sker.

Annelie: Det är riskabelt att sätta sig i en position där en pratar om vad andra tros vilja och hur de funkar, vad de önskar eller hur de vill jobba. Antaganden som bygger på gamla fördomar eller idéer om hur vissa personer är, beter sig eller fungerar på grund av en tillskriven könstillhörighet, visar bara på att det rör sig om irrelevanta argument som en ALDRIG skulle kunna tillämpa på andra områden utan att det skulle verka helt befängt. Tänk er själva om vi skulle måla upp följande scenario, för att göra en liknelse: Pondera att samtliga personer som bor i en storstads innerkärna varken kan eller besitter kunskap om hur en ägnar sig åt friluftsliv, och att det därför uppstår åsikter om att det borde ordnas mindre reservat bredvid deras bostäder – där det finns färger och material som personer i innerstan är ”vana” vid, så att de kan känna sig så trygga som möjligt. Tänk om det skulle finnas föreställningar och åsikter om att det inte är någon idé att släppa dem lösa ute ”i riktiga naturen”, för de ”vill ju ändå inte vistas där ute egentligen”, och ”det är för farligt för dem” plus att ”de brukar ju ändå inte känna för att traska runt bland kottar och gräs”. Nej, precis. Det är inte särskilt troligt att vi skulle göra eller säga så om denna ”grupp” bestående av folk, med den enda gemensamma nämnaren att de bor i innerstan.

Magnus: ...men är inte parker, charterresor och vandringsleder exempel på just detta; naturliknande upplevelser som är tillrättalagda för att passa den som är ovan vid urskog, resor till oexploaterade platser och vandring på naturstigar med hjälp av karta och kompass? Att ta till sig nya saker och våga sig in i nya miljöer tror jag bygger på att det finns enkla vägar in. Då jag började gå på gym tog det mig flera år att våga börja använda de fria vikterna. Idag är de vad jag använder i huvudsak då jag tränar. På samma sätt behöver det finnas enkla, trygga sätt att komma in i musiklivet. Där tycker jag att till exempel Popkollo gör ett jättejobb!

Annelie: Jag ville göra den aningen överdrivna jämförelse ovan för att sätta ljus på befängda situationer och diskussioner inom musik, där jag själv hört argument från personer som driver musikhus, replokaler eller liknande – att ”tjejerna vill nog inte detta med att spela i band, vi har provat massa gånger och ingen dyker upp.” Eller att ”tjejer figurerar nog mest som singer-songwriters, därför ser vi dem inte spela med varandra” och så vidare. Efter att vi konstaterat något sådant som i exemplen ovan,

känns det för mig som om vi redan exkluderat icke-män bara genom att fälla antaganden om vad de vill eller inte förmår sig till att göra. Det är farligt!

5. Inkluderingsarbete tenderar och riskerar ofta att förbli en "kvinnofråga", och att det är upp till icke-män att anpassa miljön och tillgängliggöra verksamhet för fler. Hur upplever ni era uppdrag, och hur ser det ut där ni arbetar eller har arbetat?

Annelie: Jag tycker att det fortfarande finns en tradition av att icke-män får ta strider och kämpa för att jämställdhet ska nås på fler plan i samhället. Denna representation har ju breddats upp och blivit bättre, men ibland upplever jag det nästan som om att en norm slås bort genom att en ny befasts. Den "nya" normen består av den ensamma eldsjälén som arbetar för inkludering och jämställdhet tills den nästan tar kål på sig själv. Det finns ingen runt omkring personen som har fångat upp eller processar kunskaper, kontakter eller idéer - utan det står och faller på en enda nyckelroll. Detta är ett negativt mönster som vi kan finna på flera olika arbetsplatser idag!

Emeli: Det handlar också om vad vi respektive personer, som engagerar oss i jämställdhet, har för roller. Är jag anställd? Är jag musiker själv och gör detta av ett egenintresse? Eller vill jag bara allmänt arbeta för jämställdhet? Vilket kön identifierar jag mig med? Är du (som jag är) anställd på till exempel SV eller i annan offentligt finansierad verksamhet, är det inget val att arbeta för jämställdhet eller inte; det är en uppgift jag ska göra som anställd - oavsett om jag personligen håller med eller inte. Det är farligt om jämställdhetsarbete blir en "personlig" fråga och inte något som ska ingå i ens arbete och arbetsbeskrivning. Det är också farligt om en icke-man arbetar med det och blir stämplad som jobbig. Lika farligt är det om en man jobbar med det och får massor av uppmärksamhet och beröm. Att arbeta med och för jämställdhet borde vara ett neutralt, icke-könat arbete. I princip alla arbetsplatser har idag en jämställdhetspolicy, likaså om en vidgar perspektivet till att gälla policys angående alla diskrimineringsgrunder. Med direktiv från såväl staten som region och kommun där pengar kan sökas, är det bland annat jämställdhet som premieras. Det är ingen enpersonsfråga; det angår alla. Det finns flera områden där män är i minoritet där de lyfts fram och görs till förebilder - till exempel förskolepersonal, eller inom musik för barn. Det är inte konstigare än att icke-män lyfts fram i andra områden.

Magnus: Det finns definitivt en tendens att se på inkluderingsarbete som en fråga för de exkluderade i första hand, vilket i sin tur innebär att det allra minst är en fråga för de som oftast är inkluderade. I det västerländska samhället innebär det vita, medelålders män. Fick vi fler av dessa att förändra sin syn på sig själva och sin omvärld skulle inkluderingsarbetet gå väldigt mycket snabbare och enklare! Tyvärr ser jag att både musikbransch och folkbildning ofta ger ansvaret för att jobba med jämställdhet till yngre icke-män. Det är inte så att det är något fel att ge ansvar till yngre icke-män, men i detta fall gör det att jämställdhet blir en "kvinnofråga".

Emeli: Jag tror att de flesta generellt sett tycker att det är viktigt och bra med inkluderingsarbete, men de har varken tid, ork, kunskap eller erfarenhet av att arbeta med det och arbetar därför inte med det. Det räcker inte att anse sig vara "för" inkluderingsarbete, det är passivt och då händer ingenting. Vi behöver jobba aktivt med detta.

Annelie: Tänk vad spännande om vi alla hade aktiva arbetsgrupper på våra arbetsplatser, som i sin tur ingick i olika existerande projekt med fokus på jämställdhet. Då skulle till exempel enhetschefen på min förra arbetsplats kunna ha en mindre roll i Popkollo, eller min nuvarande löneadministratör skulle kunna arbeta med inkluderingsfrågor inom sin kommuns idrottsförvaltning. Vi skulle vandra runt som viktiga ambassadörer allihopa och tillsammans jobba för en mer inkluderande värld. Om alla får insikt och tydliga vardagsexempel på vad det kan innebära med till exempel jämlikhet och antidiskriminering, så tror jag att vi skulle kunna komma längre på kortare sikt.

6. Ska vi se satsningar på jämställdhet och arbete mot en mer balanserad musikscen som ett självändamål? Ska vi akta oss för att finnas kvar allt "för länge"? Hur tänker ni kring paradoxen om att arbeta med tydligt fokus på kön när vi i själva verket vill jobba bort skillnader inom just könsroller och jämställdhet?

Emeli: Projekt och satsningar ska absolut inte ses som självändamål. Jag tror att det är mycket viktigt att utvärdera arbetet efter en tid och ifrågasätta behovet av satsningen eller projektet. Det är paradoxalt att fokusera på icke-män, när det är just icke-fokus på kön som är önskvärt. Jag tror dock att så länge en deltagare i en sådan satsning uttrycker sig med ord som "...att det är skönt att få vara i ett forum utan män" ([Melender 2016](#)), har samhället fortfarande behov av sådana här satsningar. Hur jobbar vi vidare? Kanske att en satsning kan ha nära till att kopplas samman med "ordinarie" verksamhet, till exempel så som flera studieförbund gör. De har separatistiska satsningar i samma musikhus där all annan verksamhet sker. Då finns dom i samma hus, och är inte ett lika långt steg att ta. Den ideella organisationen Jämställd Festival lyfter fram siffror på olika sätt och får arrangörer att öppna ögonen för hur det ser ut. Det är ju en god start för att få arrangörerna att tänka i ett vidare perspektiv. Sedan har ju staten sedan 2006, genom bland annat Kulturrådet och Statens Musikverk, specifika kulturpolitiska mål som riktar sig till inkludering och jämställdhet. Det i sig kommer åtminstone på sikt att göra att en hel del arrangörer får tänka om, om de ens ska kunna få bidrag för att kunna arrangera konserter. De som däremot inte påverkas av de bidragen, är de stora kommersiella bokningsbolagen och festivalarrangörerna – de råder ju under helt andra äventyr.

Annelie: Jag tycker att detta är den svåraste frågan av alla. Jag är inte själv alltid övertygad om separatistiska satsningar, men ur vissa aspekter kan det kännas HELT rätt. Det är rätt för att det skapas en frizon där människor får lov att uttrycka sig och skapa fritt, utan att tänka på hur eller för vem. Inom denna zon kan människor skapa utan att vara rädda för att någon annan ska döma eller bedöma ens person eller skapande. Arbetet med till exempel jämställdhetssatsningar behövs uppenbarligen så

länge problemen finns. Hellre att det görs något "på vägen" istället för att det blundats för och ignoreras. För mig är det solklart att om inte bakomliggande strukturer accepteras och synliggörs, kan inte heller något göras för att skapa förändring och förbättring.

Magnus: Jag tror det behöver finnas en balans mellan särskilda satsningar och en förändring av hela musiksverige. Om jag ser till min egen organisation (Sensus) så har vi valt att inte ha några särskilda separatistiska satsningar. Istället försöker vi att förändra hela vårt musikkarbete, främst genom att utbilda vår personal i stiftelsen Make Equals metod Jämlikhetseffekten, samt att vara kloka och genomtänkta när vi har möjlighet att rekrytera ny personal. Vi vill att vår musikverksamhet ska utstråla just bara musik – inte någon särskild genre, inte heller manligt eller kvinnligt. Vår ledord internt i detta är "50/50 - genrebredd - normkreativitet - nätverk", men utåt pratar vi aldrig om detta. Det ska kännas som en självklarhet. Det har varit en bra väg framåt för oss.

Annelie: Detta är ju definitivt en nöd att försöka knäcka under vägen, men som jag nämnt ovan så är det av största vikt att fokusera på problemlösningar under tiden problemen finns. Nätverket 50/50 har ett kärnuppdrag och tillika vision – och det är att skapa balans. Balans på landets musikscener, så att fler människor representeras och får komma till uttryck. Balans inom musikbranschen, så att rollerna som beslutsfattare kan representeras av andra än enbart män. Vi vill se en balans bakom och runt omkring scenerna, så att alla som vill ägna sig åt teknik och arrangörskap ska kunna göra det. Genom att lyfta fram goda exempel på när sådana här saker fungerar, kan vi visa på att det inte är några konstigheter. Fler aktörer borde och kan ta del av positiva exempel. Det är upp till oss som jämställdhetsfrämjare att belysa dem. Det är lika viktigt att vi pratar om och vågar ta diskussioner om när det INTE fungerar. Därför tar vi chansen att bilda opinion och fungerar som en positiv kunskapsmotor när och där det behövs.

7. Festivalstatistiken på populärmusikscenerna ser fortfarande rätt illa ut på sina områden, men det börjar bli bättre. Likaså studieförbunden har svaga siffror som väldigt sakta makar på sig i rätt riktning. Vilka är de främsta framgångsfaktorerna för att vända siffrorna?

Emeli: Genom att många olika personer arbetar för jämställdhet så syns och hörs det mer! Alltifrån formella projekt, föreningar och inom den offentliga sektorn – till informella nätverk där icke-män tillsammans uppmuntrar och stöttar varandra. Jag tror också att en väg till framgång är att inte göra en så stor grej av en jämställd verksamhet, utan istället göra aktiva val och arbeta aktivt medvetet. Jag tror att dessa val kommer att påverka statistiken, samtidigt som det syns och hörs att en arbetar på det viset.

Annelie: Det kan låta lite missvisande att använda detta ord, men just nu (och förhoppningsvis för all framtid) så växer sig "trenden" om jämställdhet och inkludering allt starkare. Äntligen börjar det ses som förlegat att INTE arbeta med

jämställdhet. Jag kan inte annat än att känna glädje för att det äntligen känns mossigt att inte syssla med inkludering, eller att ha ett generellt tänk kring jämställdhet invävt i sin ordinarie verksamhet. Det är lite som att större företag anses vara helt ute och cykla eller får dåligt rykte, om de till exempel inte kan profilera sig som ekologiskt agerande, starkt miljömedvetna eller kan visa på framgångsrika satsningar när det kommer till personalfrågor.

Magnus: Jag tror också att vi kommit till en punkt där det känns förlegat att inte jobba med jämställdhet och inkludering, även för bokare och arrangörer. Ur ett studieförbunds perspektiv handlar det ju även om konkurrens och marknadsandelar. De som inte fokuserar på jämställdhet och inkludering halkar helt enkelt efter. Då jag tittar på mitt eget studieförbunds deltagare inom musikverksamheten under de senaste fyra åren, består 80% av vår ökning i deltagare av kvinnor.

Emeli: Nu för tiden finns det ett flertal projekt, satsningar, föreningar och nätverk som sysslar med jämställdhet i allmänhet, och i synnerhet med jämställdhet inom musik. Några exempel är Popkollo som har jobbat med detta i tio år, och Nätverket 50/50 som har lyft fram frågan under det senaste decenniet. En del studieförbund har eller har haft olika satsningar riktade till kvinnor, tjejer och numera även ofta till transpersoner. På SV har vi till exempel Rebel Girls som är ett nationellt projekt, där unga tjejer och/eller transpersoner bland annat kan delta i musikläger och separatistiska workshops. I Malmö samarbetar SV lokalt med studieförbundet ABF, och med Malmö Stad i projektet MOSAIK. Det fokuserar på samma målgrupp, med separatistiska workshops en till två gånger i månaden och öppen verkstad en kväll i veckan.

8. Utifrån studieförbundens perspektiv har vi idag endast 30 % icke-män som spelar populärmusik, medan hela 70 % är män. Om vi nu tänker oss att det procentuellt sett är lika många akter i båda grupperingar som är redo att ställa sig på scen - finns det då risk för att vi bokar samma akter flera gånger, då vi vill göra våra evenemang 50/50? Finns det risk att arrangörer kan "checka av" på sin lista att de tänkt på jämställdhet vid ett arrangemang? Är det ett problem? Handlar det om vem som bestämmer vad som är bra eller dåligt?

Annelie: Det kan tolkas lite som ett "lyxproblem" i mina öron, om vi ser till den tid som råder idag med en relativt stark utvecklingskurva uppåt när det gäller en ökad representation på våra musikscener runtom i landet. Det "pris som betalas" i form av ökade antal bokningar för färre antal band, är ett ganska rimligt sådant. Det är ingen farlig fallgrop som skapas enligt mig, om vi antar att effekten blir fler bokningar av ett färre antal akter under en begränsad period. Vad jag menar är att det är en ofarlig konsekvens om vi ser till helheten, och vad det gör för den totala utvecklingen på musikscenerna. Jag tror istället att det kan generera fler spelningar på sikt - dessutom till flera olika band. I alla led.

Emeli: Det vore väldigt bra att stöta och blöta mer i denna fråga, för jag tänker att det är en fråga som en man definitivt kan ställa. Jag tycker mig redan ha luskat ut detta

faktum mellan raderna hos befintliga akter som bara innehåller män; att de känner att de diskrimineras på grund av att de inte är icke-män. Hela tanken med "50/50-tänket" är ju att INGEN ska diskrimineras och jag kan förstå att detta blir trist för dem som fått ta del av den större kakbiten under en lång tid. Det är möjligt att några akter med icke-män får en större mängd bokningar under en övergångsperiod, men ju mer branschen blir 50/50 med förebilder som positiv bieffekt – genererar det troligen fler akter med icke-män på musikscenerna. Då kommer siffran på 30 % att öka. En viktig aspekt i denna diskussion är hur studieförbunden tar fram sin statistik, det vill säga hur vi rapporterar vår respektive musikverksamhet. Vad innebär de där 30 procenten exakt? Räknas körer in? Hiphop-verksamhet? Inom SV har vi statistiskt sett högre andel av kategorin "kvinnor" i hiphop-verksamheten, än om en räknar på hela musikverksamheten. Att räkna huvuden fyller sin funktion – men vidare bör vi även kolla på vad dessa "huvuden" faktiskt gör.

Magnus: Chansen finns att de akter som består av icke-män får fler spelningar, och jag tror också att en del akter som består av män kan känna sig förfördelade i vissa fall. Faktumet om akten i fråga är redo för scenen eller ej, måste alltid sättas först. Idag tycker jag inte det finns några problem att boka jämställt – utom möjligen då det handlar om rena hårdrock- och metalscener, där andelen icke-män är mindre än till exempel inom genrer som pop eller hiphop. I de fall där jag har varit med om att gå från att boka "generellt medvetet" till att istället boka max 50 % män, upplever jag att det har inneburit en förhöjd musikalisk kvalitet. Vi får inte riskera att boka icke-män, just på grund av att de "inte är män". Som Annelie nämner är det ju dock något av ett lyxproblem, och den dag då vi närmar oss 50/50 kommer denna situation inte att finnas längre. Fortfarande har vi ett ansvar att ställa förebilder på scenen! När vi får fler deltagare i våra studieförbund, bör vi helt enkelt skapa fler speltillfällen och därmed ska ingen behöva känna sig förfördelad. Skulle vi ta med körer och kyrkomusik (som Sensus har massor av) i statistiken, ser vi att dessa ämnen har motsatt jämställdhetsproblematik; en mycket högre andel kvinnor än män.

Emeli: Begreppet "kvalitet" är också problematiskt. Vad är kvalitet egentligen? Vem bestämmer vad som är bra eller dåligt? Vanja Hermele, doktorand i genusvetenskap vid Stockholms universitet samt journalist, föreläsare och författare, pratar bland annat om kvalitet under en föreläsning i "Forskare berättar", Musik i Syd. ([Hermele 2016](#)). Vanja pratar om kvalitet som ett begrepp som fungerar som en "gatekeeper"; en slags dörrvakt som inkluderar och exkluderar. Det finns ingen riktig definition av ordet kvalitet. Svaren ser olika ut beroende på till exempel vilken genre det handlar om, eller beroende på vem som definierar ordet – och här kan vi koppla kvalitetsbegreppet till makt och kön, som vi redan diskuterat ovan. "Vad som är kvalitet definieras utifrån det förflutna, och måste, om det ska bli ett levande begrepp för samtiden, ständigt omdefinieras." ([Hermele 2010](#)) Vi kan inte hävda att något är av kvalitet genom att åberopa, i det här fallet, musik skapat och framfört av enbart halva befolkningen.

Referenser

Hemsida för Nätverket 50/50: <http://natverket5050.se/>

Nätverket 50/50:s sida på Facebook: <https://www.facebook.com/natverket5050/>

Kulturskolerådet (2015): "Kulturskolan i siffror", Kulturskolerådets rapport från 2015.

På webbadress:

http://www.kulturskoleradet.se/sites/default/files/atoms/files/kulturskolan_i_siffror.pdf

Johannes Melender (2016): "Skönt att slippa någon som mansplainer saker", i ETC Umeå, 30.12.2016.

På webbadress:

<http://umea.etc.se/kultur-noje/skont-att-slippa-nagon-som-mansplainer-saker>

Vanja Hermele (2016): "Forskare berättar", i Musik i Syd, 26.05.2016.

På webbadress:

<https://www.youtube.com/watch?v=UDsWnA25W7U>

Vanja Hermeles hemsida, 10.02.2010.

På webben:

<https://hermele.se/2010/02/10/jamstalldhetstrosklar/>

Författarpresentationer

Emeli Ek är verksamhetsutvecklare i musik på Studieförbundet Vuxenskolan (SV) i Malmö. Hon sitter som nationell representant för SV i Nätverket 50/50 och har jobbat inom folkbildningen i ett och ett halvt år. Därtill har hon frilansat inom musik i tre och ett halvt år. Ek är utbildad musiker på Fridhems och Skurups folkhögskolor, samt utbildad rytmik- och trumsetpedagog vid Musikhögskolan i Malmö.

Anna Gavanoas är Socialantropolog (Fil. dr. och docent) och kom förra året ut med boken *DJ-liv: historien om hur diskjockeyn erövrade Stockholm* (Gidlunds 2016), som hon skrivit tillsammans med Anna Öström. Gavanoas har tidigare publicerat ytterligare två böcker om DJkultur: *DJ Culture in the Mix Power, Technology, and Social Change in Electronic Dance Music* (Bloomsbury 2013) samt *Rundgång: om Genus och Populärmusik* (Makadam 2009). För närvarande arbetar Gavanoas, som Stockholms jubileumsstipendiat, med en arkivbaserad bok om inträdet av disco respektive rave i Stockholms kulturhistoria. Som socialantropolog Gavanoas hennes forskning i övrigt kring arbetslivsfrågor, migration, välfärd, sociala rättigheter, äldreomsorg och hushållstjänster. Nyligen publicerades hennes kritikerrosade bok om svenska pensionärer i Spanien: *Pensionärsplaneten* (Makadam 2016). Dessutom är Gavanoas verksam som vinyl-DJ sedan 1990-talet, producerar egen musik och driver även skivbolaget Meerkat Recordings.

Annelie Johansson är nationell samordnare för Nätverket 50/50 sedan ett år tillbaka. Driver ett eget soloprojekt, och jobbar utöver det som producent och låtskrivare. Hon är frilansande musiker, främst på trummor, piano och sång. Johansson är utbildad som ljudtekniker och ljuddesigner, samt inom musikproduktion och studio på yrkeshögskola och folkhögskola. Hon gillar mest av allt att åka på turnéer.

Camilla Jonasson, doktorand i musikpedagogik vid musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet, är i grunden musiklärare men numera producent på Unga Musik i Syd. Hon har även en bakgrund som musiker i Malmö i bland annat grupper som Modesty Blaise, Malmös första rockband med enbart kvinnor; Three Blind Mice, popband knutet till Tambourine Studios som stod för det ”nya analoga soundet” under 1990-talets poprevival. Detta ledde senare fram till bandet Donkeyshot, där trummorna byttes mot sångmick och låtskrivande.

Magnus Pejler är nationell verksamhetsutvecklare för musikverksamheten på Sensus studieförbund. Han sitter som nationell representant för Sensus i Nätverket 50/50. Pejler har jobbat inom folkbildningen i drygt tjugo år – såväl lokalt, regionalt som nationellt. Alltid med musik i fokus. Han är utbildad musiker vid Berklee College Of Music och har i alla år på sidan om folkbildningsarbetet frilansat som musiker, ljudtekniker, låtskrivare och producent med närmare trehundra inspelningar i sitt CV.